

Інше

Михальчук Андрій Сергійович

студент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

**СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У РОЗСЛІДУВАННІ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ
НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ**

Анотація. В статті розглянута роль Служби безпеки України у розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері недоторканості державних кордонів.

Ключові слова: СБУ, захист держави, державні кордони.

Межі між державами - невід'ємний атрибут міжнародної системи. Встановлення порядку їх перетину людьми (а так само товарами, грошовими коштами, іншими матеріальними і нематеріальними благами) - відноситься до прерогативи держав.

Серед широкого комплексу різних способів впливу, спрямованих на протидію нелегальній міграції, особливе призначення належить заходам адміністративного примусу. Вони виявилися універсальним засобом реакції на цю проблему, яка придбала масштабне поширення. З моменту декриміналізація незаконного перетину державного кордону основні прояви нелегальної міграції знаходяться під адміністративно-правовою заборonoю.

Більшість публікацій вчених присвячено переважно питанням нелегальної міграції, що тісно пов'язана із злочинами у сфері недоторканності державних кордонів. Серед них слід виділити О. О. Бандурку, І. К. Василенко, Ю. Ф. Гаврушко, І. О. Гарну, О. В. Кузьменко,

А. П. Мозоля, С. О. Мосьондза, В. І. Олефіра, А. М. Притулу, С. С. Саїва, І. І. Серова, В. М. Снігура, Є. Л. Стрельцова, Н. П. Тиндик та ін.

Метою є дослідження ролі СБУ у розслідуванні злочинів у сфері недоторканості державних кордонів.

Розділом XIV Особливої частини КК України передбачено три групи типових за родовим об'єктом, але неоднорідних за кількісно-якісними параметрами, детермінаційним комплексом, заходами із запобігання кримінально протиправних діянь.

Перша група включає кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці (статті 328–330 КК України), друга – кримінальні посягання на недоторканність державних кордонів (статті 332–334 КК України), третя – кримінально протиправні діяння, що стосуються забезпечення призову та мобілізації (статті 335–337 КК України) [1].

Порушення державного кордону як збірне поняття включає діяння, які передбачають посягання на недоторканість державного кордону, його перетинання із порушенням вимог діючого законодавства. Чинним складам кримінальних правопорушень (ст.ст.332, 332-2 Кримінального кодексу України) притаманне те, що незаконне перетинання державного кордону суб'єктом злочину може бути вчинене безпосередньо чи опосередковано із використанням осіб, які не відносяться до суб'єктів даних злочинів (наприклад, нелегальні мігранти). Час, місце, спосіб перетинання державного кордону навіть у випадку, коли вони прямо не передбачені як обов'язкові ознаки диспозиції конкретного складу кримінального правопорушення, без них неможливо розкрити об'єктивну сторону протиправного посягання на недоторканість державного кордону. А тому, особливістю розслідування порушень державного кордону є те, що огляд місця події, як слідча (розшукова) дія у структурі методики розслідування даного виду кримінально протиправної діяльності відіграє ключову роль, так як виступає складовою системи по формуванню

доказової бази щодо обставин, які виступають ознаками об'єктивної сторони складів кримінальних правопорушень, що передбачають кримінальну відповідальність за порушення державного кордону (спосіб порушення державного кордону, кількість порушників, тощо); є невідкладною слідчою (розшуковою) дією та проводиться, як правило, до початку досудового розслідування; у залежності від підслідності кримінального правопорушення, проводиться слідчими різних правоохоронних органів; огляду місця події на лінії державного кордону передують службові дії посадових осіб органів охорони державного кордону; зміни у чинному законодавстві щодо захисту державного кордону потребують належної розробки (корегування) криміналістичного забезпечення огляду місця події, що сприятиме ефективному розслідуванню. На теперішній час відсутній єдиний підхід щодо поняття криміналістичного забезпечення, взагалі, та криміналістичного забезпечення огляду місця події при порушенні державного кордону, зокрема.

Основні засоби міграційного примусу попереджувального і відновного впливу зосередженні в компетенції органів міграційного контролю (Державна міграційна служба та Державна прикордонна служба України), а також Служби безпеки України при необхідності їх використання для забезпечення національної безпеки.

Рішення про скорочення терміну тимчасового перебування іноземця та особи без громадянства на території України приймається керівником територіального органу або підрозділу Державної міграційної служби або його заступником, або керівником органу Служби безпеки України в разі відсутності підстав для тимчасового перебування, в тому числі, за зверненням органу охорони державного кордону.

Іноземному громадянину, коли він перетинає кордон ДНР в пункті пропуску для реєстрації в'їзду необхідно пред'явити дійсний закордонний

паспорт. Право в'їзду на територію ДНР, перебування і виїзду з території ДНР надається іноземним громадянам, які мають проїзні документи, видані компетентними державними органами країни громадянської належності [2].

Невід'ємною складовою державної політики в сфері охорони державного кордону в даний час має стати створення ефективної, досконалої правової бази і умов для забезпечення суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності держави. З огляду на зазначене, безсумнівну актуальність набувають питання, пов'язані з державним регулюванням прикордонної безпеки і охорони державного кордону в цілому і адміністративно-правовим регулюванням, зокрема. Таким чином, у всіх справах, коли порушується процедура перетину державного кордону та є погроза національній безпеці у розгляді таких справ повинна брати участь Служба безпеки України.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Відом. Верхов. Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.
2. Розпорядження Голови Донецької Народної Республіки №110 від 06.07.2015 року «Про затвердження порядку погодження перетину кордону Донецької Народної Республіки організованими групами дітей при виїзді з території Республіки». URL: <http://dnr-online.ru/rasporyazheniya/>